

PASQYRA E AKTIVITETIT TË PROGRAMIT PËR PËRVETËSIMIN KOMPJUTERIK NË VITET 1994 DERI 1999

Lubjanë, qershor 2000

Qëllimi i programit Përvetsimi kompjuterik (programi RO) të cilin e mundësoi në vitin 1994 ligji mbi »tolarin shkollorë«, është që të ngris shkallën e informatizimit të shkollës sonë dhe me të rrënjishtë të kontribojë në rrolin efektiv, bashkëkohorë, hde miklues te institueve arësimore dhe edukative.

Porosia e përvetsimit kompjuterik është:

- ◇ të mësojnë mësuesit dhe nxënësit për përdorimin e teknologjisë informative;
- ◇ të futet standardizimi i përkrahjes me rastin kalimit kompjuterik të informatavenë mes shkollave dhe institucioneve tjera;
- ◇ të nivelizojnë pajisjet legale kompjuteriko programore për përkrahjen e mësimit dhe punës administrativo udhëheqese;
- ◇ të kujdesohet për pajisjet e rregullta me aparature bashkëkohore kompjuterike dhe me pajisje informatike si dhe
- ◇ të sigurohet mundësia për hulumtimin dhe punën zhvillimore në lëmin e futjes se teknologjisë së re në edikim dhe arësimim.

Aktivitetet e programit RO janë të drejtuara në arësimin e puntorëve pedagogjik, në blerjen e pajisjeve të domosdoshme të aparturave programore dhe ne pajisjet edukative programore, pajisjeve kompjuterike, printerve dhe pajisjet prezentuese për lidhjen në rrjetin e INTERNETIT si dhe ne hulumtimin dhe zhvillimin

Në të gjitha këto aktivitete janë të kyçura krejtë lëmit e shkollimit slloven : edukimi parashkollorë (foshnjoret) edukimi i shkollës fillore (shkollat fillore) edukimi dhe arsimimi i fëmijëve i fëmijve ne rritje e sipër dhe personave me moshë jomadhore me kërkesa të posaçme (institutet për edukimin e fëmijve me kerkesa te veçanta) me edukatë fillestare të muzikës (shkolla e muzikës) shkollës së ultë profesionale edukative (shkolla profesionale) shkollës së mesme profesionale , arsimimi teknik dhe i përgjithshëm (shkollat e mesme dhe gjimnazet), edukimi dhe arsimimi ne konvikte për nxënës dhe ne konvikte shkollore (konviktet e nxënësve), shkollimi i lartë – Universitetet në Lubjanë dhe Maribor (fakultetet e mësuesisë).

STRATEGJITË E VAHDIMIT TË RO

Me përvetsimin informatik dëshirojmë të formojmë vlerë shtesë të rëndësishme të kompjuterizmit, pajisjeve kompjuterike në rrjetën kompjuterike e që është e kapshme në shkollat tona të cilën do ta përsosim të plotësojmë dhe të përsrisim në të ardhmën.

Vlerën shtesë e shofim aty ku do të munden nxensit tone dhe studentet te kacafytën me kompleksitetin e botës bashkëkohore. Atë nuk mund të arrijm vetem me grumbullimin e argumenteve te dhenave dhe informacioneve por poashtu me metoda hulumtuese, me bashkimin selekcionimin e informacioneve qe janë të nevojshme në zgjedhjen e problemeve procesit kreativ në situata të reja te papritshme. Kapërcimi efektiv i informatave dhe i dijes është mundësi në procesin harmonik në mes nxënësve , mësuesve dhe teknologjisë informatike dhe komunikative. Kësi lloj procesi edukativo arsimor është bazë për shkollën bashkohore në të gjitha lëmit .

PËRMBAJTET THEMELORE TË PROJEKTIT PËR PËRVETSIMIN KOMPJUTERIK

1. EDUKIMI

Në pesë vite të programit RO ishin te realizuara mbi **2.000** seminare treditore dhe forma tjera edukuese në të cilat që nga viti 1994 deri te pjesa e dytë e vitit 1999 u edukuan mbi **28.000** edukator dhe mësues , drejtor dhe punëtor tjerë profesional nga të gjithë foshnjoret sllovene, konvikteve të nxënësve dhe fakulteteve që i edukojnë mësuesit.

Numri i puntorëve pedagogjik që i vijuan programet e ndryshme të edukimit në programe kompjuterike:

institutet	1994	1995	1996	1997	1998	1999	Së bashku
Kopshet fëmimore		247	1372	1165	966	468	4218
Shkollat fillore	225	1254	*2195	1965	2182	**2534	10355
inst. për edukim e femijve me kerkesa te posçme		83	166	237	253	520	1259
Shkolla e muzikës		0	23	45	20	15	103
Shkollat e mesme	146	1014	2780	2212	1490	2477	10119
Konviktet e nxënësve		59	137	232	294	184	906
fakultetet, e mesuesisë		31	50	27	30	186	324
librarit		0	239	248	122	239	848
drejtorët		0	59	179	249	467	954
Së bashku	371	2688	7021	6310	5606	7090	29086

* njehsimi edukimit të 723 puntorve këshilltarë dhe 34 punëtorëve tjerë pedagogjik ne projektin« Infošol«

** njehsimi i edukimit të 144 punëtorve këshilltarë dhe 106 punëtorve tjerë pedagogjik ne projektin« Infošol«

Në tabelë nuk janë paraqit seminare (nje ditore dhe treditore) e që janë realizuar në suaza Kongresat Ro/2 e poashtu nuk janë paraqit shfaqjet tjera që i kan organizuar foshnjoret dhe shkollat që ishin te vizituara mirë e qe kishin reagime nga publik puntorve tjerët ë arsimit u profesional dhe ai i gjërë. Edukimi i drejtorve dhe i bibliotekistëve është paraqit në mënyrë të posaçme vetëm në vitin 1996, 1997 dhe 1998, ne vitet 1994 dhe 1995 është kyçur në shkollën fillore apo të mesme.

Seminaret e PK i kan vizituar **më se gjysma** e edukatorëve dhe mësuesve si dhe drejtorve dhe puntorve tjerët ë arsimit dhe foshnjoreve. Edukimet e posaçme rrjedhin për mësues të organizimit te aktivitetëve nëpër shkolla.Oferta edukuese është prezentuar në katalogun për edukim të përherëshem profesional / edukimit te PK. Mësimi behet në klasat kmpjuterike të **qëndrave për edukim të PK dhe shkolla të mesme** si dhe në aktivite tjera shkollore që janë të përqendruara për regjione që janë sa me afër instituteve. Rrjedhjen e seminarëve e organizojnë organizatorët e autorizuar të edukimit.

Edukimi është i drejtuar në didaktikën e mesimdhënjes dhe mësimit kompjuterik. Programet e edukimit i përgatisin ekspertet të këshillit Programorë dhe grupet programore të PK, këshilltarët e Institutit Republikan për arësim dhe qendra rapublikane për edukimin profesional si dhe mësuesit e shkëlqyeshëm. Msuesit i aftësojnë mesuesit të cilët edukohen enkas për atë mision si dhe profesorat nga fakulteti nga të dy univerzitetet ai i Lubjanës dhe i Mariborit. Edukimi rrjedh konform me parollën nga praktika për praktikë. Edukimi ne suaza të sistemit për edukim është poashtu më i lirë sesa

programet e porositura dhe edukimi në organizatat edukuese në treg. **Programi i edukimit të mësuesve është ngusht i lidhur me pajisjet programore dhe me internet.**

Aktivitetet e programit PK janë të prezentuara në keshillet profesionale për drejtor dhe mësues si dhe në aktivitetet që behen ne panairë. Aty programi i PK i bene parakushtet për prezantimin e risive / kapjeve të reja të mesimdhënjes dhe mësimi të kompjuterve dhe për ndryshimin e eksperiencave dhe ideve të reja.

2. PAJISJET PROGRAMORE

Pajisjet programore didaktike dhe shporta e pajisjeve programore i përdorin në **650** kopshte fëmimore, shkolla fillore dhe shkolla të mesme si dhe konvikte të nxënësve dhe fakultete që edukojnë mësuesit në **16.000** kompjuter se bashku me **120.000** liçenca. (në vitin 1999 në kopshte fëmimore dhe shkolla kemi pajisur 2.000 shporta të reja të pajisjeve programore me rreth 2.000 kompjuter të ri dhe 20.000 liçensa didaktike të pajisjes programore.

Shkollat përdorin parasëgjithashh pajisjen legale programore të cilat i përfitojnë nga distributerët e autorizuar. Oferta e pajisjeve programore është mbledhur në Katalog të pajisjeve urgjente programore për edukimin i cili është i paraqitur në rrjetin e internetit , Internet në suaza të rrjetit slloven edukues. (<http://ro.zrsss.si>).

(Pajisjet programore janë të subvencionuara kurse disa tjera janë pa pagesë. Psh.: Fjalori i gjuhës letrare sllovene ne CDROM në shitje të lirë është, çmimi i 1 cope 21.900,00 SIT, shkollat mundë të përfitojnë afro 30 liçenca 6.450,00 SIT) Disa pajisje programore *si psh. Për shkolla të makinerisë dhe shkollat për elektro) ato i fitojn në bazë të propozimit të këshilltarve të Qëndres RS për edukim profesional apo institutit të RS për arësim.

Çdo kompjuter në programin PK e ka shportën e pajisjeve themelore programore që përmbajn:

1. sistemet operuese apo rrethana ,
2. pajisjet programore aplikuese e që përbëhen nga : pajisja programore për rregullimin e tekstit , punës me përmbledhjen e të dhënave, pajisjet programore për prezantim,
3. pajisjet programore për vizatim dhe grafik kompjuterike,
4. pajisjet programore për futje në rrjetin kompjuterik deri te rrjetit i internetit për komunikim nëpërmes kompjuterit dhe
5. pajisjet programore për programim kompjuterik .

Pajisja programore didaktike (pajisja programore edukuese është në suaza të programit PK e përfituar në konkurset publike apo në bazë të rezultateve të projektve hulumtuese dhe zhvillimore . Përdorimi i pajisjeve didaktike për mesimdhënjen apo mësimin me kompjuter, ekspertet e prezantojnë dhje e përforcojnë atë ë seminar. Seminarët rrjedhin në klasa kompjuterike – dhe janë parasëgjithash “puntori kompjuterike”.

Në suaza të projektit PK lindin **doracak për nxënës dhe mësues** , fletore pune dhe pajisje tjera didaktike si dhe **faqe të internetit për përdorimin e teknologjisë kompjuterike dhe informative** për mesimdhënjen dhe mësim. Ato janë të paraqitura në librari she ne INETRNET në rrjetin slloven edukues.

3. PAJISJA MEKANIKE

Në pesë vitet e programit ishin **me pajisje mekanike bashkëkohore të standardizuar kompjuterike** të pajisur **650** kopshte fëmimore , shkolla, konvikte të nxënësve dhe fakultete që edukojnë mësues..

Nga viti 1994 deri në vitin 1999 shkollat ishin të sufinansuara nga Ministria e arësimit dhe e sportit e kështu ato i përfituan **10.020** kompjuter (vetëm në vitin 1999 **2.132** kompjuter të rinjë) dhe 450 projektor kompjuterik për prezantim dhe mësimdhënje. Nuk duhet të harrojmë poashtu në pajisjet shtesë : dataskop, printer, vizatues, lexues, modem, njesi CDROM etj...

Pasqyra 1: sufinansimi i blerjes së kompjuterëve personal në periudhën 1994-99

institutet	1994	1995	1996	1997	1998	1999	Së bashku
Kopshtet fëmimore	0	8	54	36	91	110	299
Shkollat fillore	303	190	1432	1205	1247	1222	5599
Institutet për mësim të nxënësve me kërkesa të posaçme	0	0	41	23	72	142	278
Shkollat e muzikës	0	0	16	7	0	0	23
Shkollat e mesme	356	307	1101	333	564	457	3118
Konviktet e nxënësve	0	6	72	35	68	85	266
Fakultetet që edukojn mësues	0	71	84	38	128	116	437
Numri i kompjutereve	659	582	2800	1677	2170	2132	10020

- pjesën e pajisjeve e ka financuar Sektori për investime në Ministrinë e arësimit dhe sportit
  - në pajisje janë të kyçura 142 kompjuter për këshilltar dhe punëtorë këshillues (sufinancim) dhe 80 kompjuter që ishin të financuar në kuadër të projektit Infoshkolla.

Pasqyra 2: kompjuterët dhe pajisja shtesë në vitin 1999

	Nr*	Komp.p ersonal	Printer color	Printer laser	Modem	Lex.opt ik	CD njesia	Kamera	vizatues	Note snik
Kopshte fëmimore	101	110	37		64					
Shkolla fillore	371	1117	66	61	23	32	28	13	4	1
nëndëvjtorja	42	105	89			30		16		
Shkolla e mesme	114	457	52	10	27	11	34	25	6	2
Shkolla për nxënës me kërkesa të posaçme	47	142	16	8	1		8	6		16
Konviktet e nxënësve	25	85	13	7	6	4				
Fakultetet e mësuesisë	11	116		4		2	7			
Së bashku	669	2132	273	90	121	79	77	60	10	19

* numri i instituteve

Në shkollë fillore janë marrë edhe nëndvjtorja ,

Të dhënat për pajisje të nëndvjtores janë posaçe

Pajisja projektuese :

	Nr. i instituteve	LCD projektori	Pëlhura projektiva	fotoapar at digjital
Kopshte fëmimore	30			32
Shkolla fillore	122	57	35	44
nëndëvjtorja	32	15	17	36
Shkolla e mesme	60	41	22	29

Shkolla për nxënës me kërkesa të posaçme	9	3	2	6
Konviktet e nxënësve	3	2	1	
Fakultetet e mësuesisë	7	9	1	

E gjithë pajisja kompjuterike është përfituar në konkurse publike. Përzgjedhja dhe konfigurimi i pajisjeve kompjuterike është komform pajisjeve didaktike dhe përdorimit të teknologjisë kompjuterike për mësim dhe mësimdhënje. Përpos blerjes së kompjuterëve dhe klasave kompjuterike shkollat i kanë blerë edhe pajisjet kompjuterike dhe kompjuteret gjegjësisht për prezantim përgatitje të materialeve, laboratorëve, librarive etj...

4. RRJETET KOMPJUTERIKE

Lidhja në rrjete kompjuterike

Në **650** kopshte fëmimore dhe shkolla të mesme si dhe konvikteve të nxënësve kanë **15.000** edukator mësues, nxënës këshilltar pedagogjik, dhe drejtor emrat përdorues, **57** shkolla fillore dhe të mesme janë në mënyrë të përhershme të kyçur në internet me linje telefonik të zën enkas, si dhe të redirekcionuar **198 shkolla me linjë ISDN**. Më se **100** shkolla në Slloveni kanë rrjetin edukues në faqen e vetë kompjuterike.

Në vitin **1999** fillojnë në kuadër të programit PK aktivitetet për rregullimin e rrjeteve kompjuterike në kyçjen e instituteve në internet. Në fazën fillestare janë kyçur **125 shkolla** “kyçje inxhinjering” dmth. Se ato shkolla i eksplikojmë në tërësi, së bashku me nxënës, edukues, mësues duke i perkujuar kërkesat konkrete e pastaj duke i formuar zgjidhjet konkrete në të gjitha lëmit e programeve PK.

5. HULUMTIMI DHE ZHVILLIMI

Nga fillimi e deri sot rrjedhin **5 projekte strategjike**, mbi **30** projekte zhvillimore e hulumtuese dhe projekte të mbyllura. Mbartja e rezultateve hulumtuese dhe zhvillimore dhe projekteve produktive si dhe detyrave në prsktikën edukative edukuese vijon. Në vazhde janë **41 projekte PK** në shkollat fillore dhe **47 projekte PK** në shkollat e mesme.

Në vitin **1999** në kuadër të programit PK zhvillohen aktivitete të thella të zhvillimit dhe hulumtimit; në fazën përfundimtare janë **50 projekte të reja**.

Në kuadër të pesë projekteve strategjike të rëndësishme që ndikojnë dukshëm në futjen dhe hulumtimin dhe mësimin me kompjuter rrjedhin aktivitete zhvillimore. Pra ato janë projekte sa vijojnë:

- ◇ mësimi konceptual në shkenca natyrore – COLOS,
- ◇ Përdorimi i teknologjis informatike në hapsirën shkolllore
- ◇ Sistemi ekspert në edukim
- ◇ Shikimet didaktike të kompjuterëve dhe teknologjisë informative në sistemin edukues në Slloveni
- ◇ Kompjuteri në eksperimentim.

Puna hulumtuese dhe zhvillimore është e drejtuar në pjesët strategjike : multimedijume, mesimdhënje konceptuale, Internet për perkrahjen e mesimdhënjes, intelegjenca artificiale, didaktika dhe përkrahja multimediale për mësimin e kompjuterit gjatë eksperimentimit.

Perkthyer nga: Martin Berishaj
Perkthimi u mundesua nga SEE ECN